

FRÅN ORO TILL HANDLING!

En vägledning för studiecirklar kring klimatfrågor

Studie
främjandet

FRÅN ORO TILL HANDLING!

En vägledning för studiecirkel kring klimatfrågor

Klimatet är en vår tids viktigaste frågor, ingångarna är många och det är inte helt enkelt att få en helhetsbild. Detta material är menat som ett stöd i djungeln av information, för att leda vidare utifrån vad ni vill studera och diskutera. Det inleds med en introduktion till en studiecirkel. Du kan starta studiecirkel utifrån frågor du tycker är angelägna, som du vill lära dig eller andra mer om. Var kommer du in och vad vill du göra? Vilken påverkansmöjlighet har du? Tänk på att dina kunskaper och livserfarenheter har stor betydelse och därför är det viktigt att du delar med dig av det du kan. Dina tankar är precis lika viktiga som andras. Lyssna och ta tillvara på andras ingångar, erfarenheter och kunskaper. Utgå från gruppens önskemål och bygg kunskapen från dem.

För några handlar det om att göra "rätt" i vardagen, för andra om politisk påverkan. Båda är angelägna. Det viktiga är att fler höjer sin kunskap, och sin röst, om vad som händer med klimatet. Det finns inte en sanning eller en lösning utan alla kan dra sitt strå till stacken och bidra till ett hållbart samhälle. Alla handlingar är val som för oss närmare eller längre bort från målet. Klimatfrågan är komplicerad och kan vara skrämmande. Därför vill vi än en gång betona vikten av att lyssna på varandra! Vi behöver varandras stöd för att kunna hantera denna stora utmaning.

Nedan hittar ni tips, idéer, handledningar och material för att komma igång eller fördjupa och bredda er inom klimatområdet. "Från oro till handling" riktar sig till alla intresserade oavsett förkunskaper.

Innehåll

Studiecirkeln

Litteratur om klimatfrågan

Teman

1. Klimatet och konsumtionen – Bilen, Biffen och Bostaden
  - a) Bilen: Transporter
  - b) Biffen: Mat och klimat
  - c) Bostaden – energisparande
2. Klimatet och ekosystemen
3. Klimatkommunikation och politisk påverkan
4. Global påverkan – klimatet och rättvisan

Tips på aktiviteter

Här hittar ni information

Senaste nytt om klimatet

Aktuella data

Engagera sig vidare

STUDIECIRKELN

En studiecirkel är en liten grupp människor som samlas för att öka sina kunskaper inom ett område utifrån egna önskemål, förutsättningar och behov. Man lär av varandra och hjälps åt att komma framåt. Studiecirkeln är en metod för att utvecklas tillsammans. Att lyssna och ta del av varandras synpunkter och erfarenheter är en lärande del. Likaså att man gemensamt beslutar hur arbetet ska läggas upp och vilket målet är. En cirkel har minst 3 deltagare som träffas vid minst 3 tillfällen för att studera under ledning av en godkänd ledare. Cirkeln pågår under sammanlagt minst 9 studietimmar (*en studietimme=45 minuter*). Samtliga cirklar ska ha en studie- eller arbetsplan. Hos Studieförbundet kan man få stöd och råd för att starta en cirkel.

Deltagarna i den första Från Oro till handling-cirkeln gör ett studiebesök på Växuset i Söderhamn

Första frågorna för dig/er som vill starta:

- Varför ska vi starta en cirkel?
- Vad är viktigt för mig och varför?
- Vilka områden vill jag förmedla och vilka deltagare vänder vi oss till?
- Vill jag starta en cirkel för att öka kunskapen hos andra eller starta en grupp för att själv lära
- Är vi en grupp som ska bli säkrare för att sedan vara cirkelledare/föreläsare för allmänheten?
- Är vi en grupp som vill leva "klimatsmart"? Köpa ny bil, byta värmesystem eller lära er mer om klimat och mat? Eller för att jobba med påverkansarbete?
- Hur hittar vi rätt deltagare till rätt cirkel?
- Hur lägger vi upp och marknadsför cirkeln för de deltagare som vill gå?
- Hur gör vi rätt cirkel till de deltagare som vill gå?
- Vad är vårt fokus och hur begränsar vi oss?

Vi vill det här! Vilka vill vara med? <- eller --> Vilka finns här? Hur får vi med dem?

Cirkelns upplägg och antal sammankomster

Fundera över hur många sammankomster som känns lagom. Grundstommen är välkomsträff + 1-2 sammankomster med valfritt tema + avslutningsträff.

Det är bra med lästips och frivilliga studieövningar till nästa sammankomst varje gång. Inbjudan kan också innehålla ett lästips. Nedanstående förslag på teman kan gälla hela cirkeln eller enskilda träffar, beroende på intresse och ambitionsnivå.

Första träffen: Presentation och mål, översikt över klimatfrågan, hemövning

- Varför vill vi engagera oss i en cirkel?
- Vad är var och ens mål med cirkeln?
- Vilka kunskaper har vi tillsammans?

Efter presentation och målformulering kan resten av tiden ägnas åt en översikt över klimatfrågan. Skicka gärna med lästips och frivilliga övningar/frågor, om intresse finns. Hemövningar kan vara att ha en vegetarisk vecka, att ta reda på sin egen klimatpåverkan, att göra ett klimatlöfte, att skriva en insändare...

Följande träffar: Genomgång av övningar, tema och ny övning

Genomgång av eventuell övning, lyssnande samtal där alla får möjlighet att redovisa sina tankar. Temat för dagen, kanske i form av en film eller en inbjuden gäst som presenterar någonting. Ny övning/fråga till nästa gång.

Avslutande träff: Genomgång av övningar och klimatlöfte

Genomgång av övningen, lyssnande samtal där alla får möjlighet att redovisa sina tankar. Om ni vill kan cirkeln avslutas med personlig klimatdeklaration/klimatlöfte.

- Är ni nöjda med studiecirkeln?
- Finns det något ni kunde ha gjort annorlunda?
- Hur går ni vidare?

Litteratur om klimatfrågan

Utgå gärna från informationsbladet "Sätt dig in i klimatfrågan" från Naturskyddsföreningens klimatnätverk. Här finns mängder av tips på både bra böcker och bloggar. Bladet kan du ladda ner här: <http://skane.snf.se/?p=1880>

Förslag till cirkellitteratur (välj en av dessa som "grundlitteratur")

1. Efter klimatarmet, Walker & King 2008
2. Makten över klimatet, Christian Azar 2008
3. Plan B 3.0, Lester Brown 2008
4. Det är vår bestämda uppfattning att om ingenting görs nu kommer det att vara försent, Andreas Malm, 2007

Klimatfakta

Naturvårdsverkets presentationsmaterial som vem som helst får använda:

<http://www.naturvardsverket.se/sv/Klimat-i-forandring/Klimatinformation/Klimatpublikationer/Klimatfakta/>

Filmer om klimathotet

Det finns ett flertal filmer som handlar om klimatet, exempelvis An inconvenient truth, Home, The Age of Stupid, Six degrees could change the world, I elfte timmen.

Teman

Klimatfrågan är komplex, global och berör oss på många olika plan. De förändringar vi står inför, både som individer och som samhälle, påverkar hela vår livsstil. Därför finns det många olika sätt att ta sig an frågan. De förslag på teman vi har listat nedan kan vara föremål för varsin cirkelträff eller för hela cirkeln.

1. KLIMATET OCH KONSUMTIONEN

– Bilen, Biffen och Bostaden

Vi påverkar alla klimatet, men olika val har olika stor påverkan är. Tre områden i våra liv står för mycket utsläpp av växthusgaser: de tre B: na Biffen (mat), Bilen (transporter), och Bostaden (boende).

Exempel på frågeställningar:

- På vilket sätt kan du som privatperson påverka mest?
- Som medborgare?
- Som konsument?
- Tror du att dina handlingar och beteendemönster har en stor påverkan på klimatet?
- Vilka föreningar kan man engagera sig i?
- Kan man rädda världen med medveten konsumtion?
- Hur kan man göra en personlig klimatdeklaration/ett klimatlöfte?

Material:

Klimatkontot. Beräkna dina egna utsläpp. Hur ligger du till jämfört med Medelsvensson?

<http://www.naturskyddsforeningen.se/gron-guide/klimatkontot/>

Konsumtion och klimat. Rapport från Naturvårdsverket, 2008.

<http://www.naturvardsverket.se/sv/Klimat-i-forandring/Konsumtion-och-klimat/>

Föreningen Medveten konsumtion.

www.medvetenkonsumtion.org

1 A) BILEN: TRANSPORTER

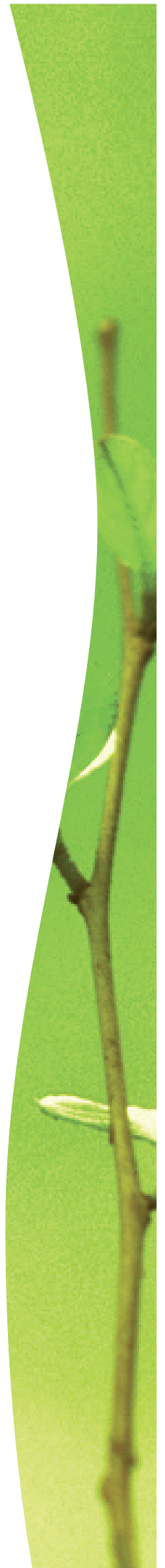
Exempel på frågeställningar:

- På vilket sätt påverkar dina rutiner och resor klimatet?
- Skulle du kunna ändra dina resvanor?
- Är det rätt att äta mat som har transporterats runt halva världen?
- Vad skulle få dig att välja klimatsmartare transportmedel som buss, tåg och cykel?
- Hur stor del av världens växthusgasutsläpp tror du kommer från transporter?
- Tänk bort olja och kol - hur klarar du dig då?
- Hur klarar sig din arbetsplats?
- Vad är utsläppsrätter och hur kan de användas?
- Vilka fina platser har ni i er region?
- Av vilken anledning far vi långt bort på semestern?
- Finns alternativ på närmare håll?
- Vilka fritidsintressen har ni?
- Går de att göra mer klimatsmart?
- Hur tar du dig till kvällsaktiviteter?
- Hur mycket kan du packa på cykeln när du handlar?

Att göra:

Om du kör bil, försök att undvika den under en vecka. Analysera resultatet – var finns hindren? - och kommunicera till kommunen och via t ex insändare. Turista hemma - upptäck era lokala turistmål genom att förlägga en träff till ett sådant. Överklaga länets transportplan (MJV har överklagat den nationella:

<http://www.mjv.se/2010/overklaga-transportplanen-i-ditt-lan-lar-dig-har>

Material:

SIKA, Statens institut för kommunikationsanalys: <http://www.sika-institute.se/>

TriVector utredningar: <http://www.trivector.se/>

Räkna ut flygresor: <http://www.jpmorganclimatecare.com/dagens>

Vägverket har många utredningar: <http://www.vv.se/>

Föreningen bilfriacykelleder: <http://www.swedishgreenways.se/>

1 B) BIFFEN: MAT OCH KLIMAT

Exempel på frågeställningar:

- Har den mat jag äter stor påverkan på klimatet och i sådant fall på vilket sätt?
- Vad kan jag göra för att förändrat detta?
- Vilken mat är den största klimatboven?
- Är det svårt att laga klimatsmart mat?
- Vad är viktigt att tänka på när jag handlar mat ur klimatsynpunkt?
- Vad kan jag odla på min balkong/ i min trädgård och vad gör det egentligen för skillnad?
- Hur påverkar matproduktionen skogen?

Att göra:

Laga klimatsmart mat tillsammans. Föreslå kommunens kostchef att servera mer vegetarisk mat. Börja odla, i trädgården eller i kvarteret.

Material:

Mat och klimat av Pär Holmgren, Johanna Björklund och Susanne Johansson från Medströms Förlag (2008) är en bra grund att stå på för att lära sig mer om ämnet. Utgå gärna från den om ni vill fokusera er cirkel på mat och klimat.

Naturskyddsföreningens sida med information om matens klimatpåverkan, tips om hur man väljer klimatsmart och många recept:

<http://www.naturskyddsforeningen.se/gron-guide/ata/klimatsmart-i-affaren/>

Institutet för livsmedel och bioteknik har rapporter om köttkonsumtionens klimatpåverkan, <http://www.sik.se/>

Tillväxt är ett Stockholmsbaserat nätverk av människor som planterar ätbara träd och buskar i parker, på trottoarer, gator, innergårdar, ja var som helst! Syftet är att inspirera till odling för att få en stad med närodlad frukt, bär och nötter. Har bra planteringstips och råd – "Busplanterings ABC". <http://www.tillvaxt.org/>.

A Farm for the Future (48 min). En film om det sårbara jordbruket. Det går åt mer fossil energi för att producera mat än vad det är i själva maten. Hur skulle ett jordbruk se ut som gör det vi i allmänhet tror att jordbruk gör – omvandlar solenergi till mat? Rebecca Hosking bestämde sig för att undersöka saken i denna BBC-dokumentär. Finns på nätet via Google videor.

Nine meals from anarchy – oil dependence, climate change and the transition to resilience. Andrew Simms, 2008. New economics foundation. En beskrivning av hur matproduktionens beroende av fossila bränslen gör samhället sårbart. Finns att ladda ner här: <http://www.neweconomics.org/publications/nine-meals-anarchy>

Kokböcker

Manna-en medveten kokbok, Karin Bille, Carola Magnusson. Majas Klimatmat, Maja Söderberg, 2008 (finns även med studiehandledning och sajt med recept, www.klimatmat.se)

1 C) BOSTADEN – ENERGISPARANDE

Exempel på frågeställningar:

- Hur mycket kan jag tjäna på att energieffektivera hemma?
- Hur mycket energi går det åt till att ha TV:n på stand-by över natten?
- Varför byter EU ut alla glödlampor mot lågenergilampor?
- Hur kan man jobba med energieffektivisering i flerbostadshus?
- Vad är ett passivhus?
- Vilken potential finns i energieffektivisering och förnybar energi?
- Går det att byta ut oljan?

Att göra:

Skaffa elmätare och undersök hur olika val påverkar din elkonsumtion.

Material:

Energieffektivisering i hemmet. Studiefremjandet och Naturskyddsföreningen har tagit fram en handledning för studiecirkel i energisparande. För dig som vill lära dig mer om energismart boende, energisnåla persontransporter och energimedveten konsumtion. <http://www.naturskyddsforeningen.se/natur-och-miljo/aktuellt/seminarier/spara-energi> Naturskyddsföreningen har också material om energieffektivisering på nationell nivå, rapporterna Halva energin – hela välfärden om hur Sverige skulle kunna halvera sin energiförbrukning till 2030 och Energieffektivisering på riktigt som analyserar varför så lite händer och lanserar tio åtgärder med stor effekt, finns här: <http://www.naturskyddsforeningen.se/natur-och-miljo/klimat/energi/energieffektivisering/>

Ställ om Sverige. Greenpeace sajt om förnybar energi vs kärnkraft, med en film och ett spel. <http://www.stallomsverige.se/>

Energimyndigheten <http://www.energimyndigheten.se/>

Sustainable Energy without the hot air. David MacKay, 2009. Årets mest lästa bok om energi i England. Boken går att ladda ner och handlar om potentialen för förnybar energi att ersätta fossil. En bra översikt på svenska finns här: <http://stallom.se/2009/12/18/sluta-prata-nonsens-om-energi-ta-reda-pa-fakta/> **Ställ om** var SVT:s fristående satsning för klimat- och energifrågan, med fokus på omställningsarbete. Avslutades 2009, men fortfarande finns bra reportage, intervjuer och filmer. www.stallom.se

2. KLIMATET OCH EKOSYSTEMEN

Exempel på frågeställningar:

- Varför är det viktigt med biologisk mångfald?
- Hur mycket av den odlingsbara marken går till foder till djur, till bränsle, till mat till människan?
- Hur påverkas naturen av att det blir varmare?
- Hur påverkas vårt jord- och skogsbruk i ett varmare klimat?
- Varför är världens skogar hotade?
- Varför är skogen så viktig ur klimatsynpunkt?
- Hur påverkar matproduktionen skogen?
- Är det viktigt att bevara den svenska skogens mångfald?
- Har ni själva märkt effekter av klimatförändringar i naturen?

Att göra:

Nu är det dags att gå ut! Förlägg en eller fler träffar ute, kanske kan ni få hjälp av en närnaturguide (www.naturguider.se)? Eller så guidar ni varandra med hjälp av handledningarna, se nedan.

Material:

Närnaturguidernas handledningar **”Guida i ett förändrat klimat”** och **”Guida i odlingslandskapet”** www.naturguider.se, info till guider. Fungerar bra som ingångar, innehåller mycket referenser. **Biologisk mångfald och klimatförändringar.** Vad vet vi? Vad behöver vi veta? Vad kan vi göra? Louise Simonsson & Tommy Lennartsson. CBM 2007. <http://www.cbm.slu.se/klimat.php> **Världens skogar – mer än kolsänkor.** Naturskyddsföreningen 2009. http://www.naturskyddsforeningen.se/upload/Foreningsdokument/Klimat/Knackfragor/Seminarie3_sv.pdf Klimatnotet och skogens biologiska mångfald och Svenskt skogsbruk möter klimatförändringarna. Skogsstyrelsens rapporter om skogen och klimatet, <http://www.skogsstyrelsen.se/Myndigheten/Skog-och-miljo/Skog-och-klimat/>

3. KLIMATKommunikation och POLITISK PÅVERKAN

Exempel på frågeställningar:

- Hur får man andra att bli engagerade i klimatfrågan – skrämmas eller presentera lösningar?
- Vad är ditt budskap?
- Vad vill du kunna kommunicera?
- Vilka är målgruppen?
- Vilka är det realistiskt att kunna påverka?
- På vilket sätt vill du synas med klimatbudskapet?
- Vad vill du uppnå?
- Hur når du fler lokalt som också är intresserade och drivande i frågan?
- Spelar det någon roll hur vi kommunicerar?
- Vilket ansvar har politiker på kommunal, nationell och internationell nivå för att påverka klimatet?
- Vad vill du att dina politiker ska göra?
- Vad kan du göra för att påverka dem i rätt riktning?
- Hur följer politikerna upp kommunens satta miljöprogram?

Att göra:

Analysera kommunens klimat- och energistrategier. Finns det aktuella planer som ni kan ha synpunkter på? Ordna en klimatguidning (www.naturguider.se) och bjud in era politiker. Eller be dem om ett möte. Bjud era vänner på middag och använd varandra som klimatkommunikatörer.

Material:

Handbok i klimatkommunikation, Lars Palm, 2006. Bra och lättfattlig bok som skrivits på uppdrag av klimatkommunerna och Sveriges Ekokommuner, finns att ladda ner på <http://www.klimatkommunerna.infomacms.com/?page=page449694e448a3f>

Klimatkoden, Pär Holmgren och Jessica Cederberg Wodmar, 2009. Klimatkommunikation för individer och företag. Studiehandedning finns att få från Studieförbundet.

Sell the Sizzle – the new climate message, Futerra, 2010. Om att använda visioner för att vara effektiv i klimatkommunikationen. <http://www.futerra.co.uk/downloads/Sellthesizzle.pdf>

Common cause – the case for working with our cultural values, Tom Crompton, WWF-UK:s Strategies for change project, 2010. Handlar om hur all kommunikation stärker vissa värderingar och försvagar andra, och hur man bör vara medveten om det vid all miljökommunikation. http://www.wwf.org.uk/what_we_do/campaigning/strategies_for_change/

Westanders pr-handbok

En inspirationskälla och checklista för alla som vill jobba långsiktigt och systematiskt med medierelationer och/eller lobbying <http://www.westander.se/prhandboken.html>

4. GLOBAL PÅVERKAN

– Klimatet och rättvisan

Exempel på frågeställningar:

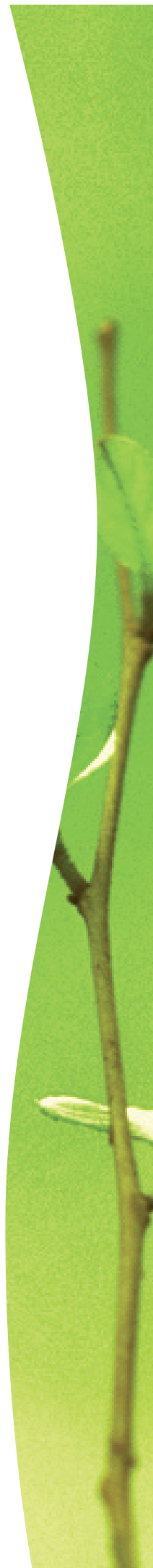
- Vem och vilka delar av världen har störst påverkan på klimatet och varför?
- Hur påverkar min livsstil här i Sverige andra människor i t.ex. de fattiga delarna av världen?
- Vad är det som händer med världens regnskogar och hur kan du påverka det?
- Är klimatet en rättvisefråga?
- Hur kan man undvika negativ miljöpåverkan utomlands som svensk konsument?
- Vilken påverkan får mina val i andra delar av världen?
- Fungerar klimatkompensation?

Material:

Pussel för en bättre värld. Naturskyddsföreningen, 2010. Inspirationsmaterial om hur de globala kriserna hänger samman och pusselbitar till framtiden. <http://www.naturskyddsforeningen.se/upload/Foreningsdokument/Rapporter/jordbruk/Pussel%20f%C3%B6r%20en%20b%C3%A4ttre%20v%C3%A4rld%20slutlig%20l%C3%A5guppl%C3%B6st.pdf>

Vår beskärda del. David Jonstad, 2009. Om koldioxidransonering.

Up in smoke. Threats from, and responses to, the impact of global warming on human development. New economics foundation och en hel rad andra sociala och miljöorganisationer, 2004. Beskriver effekterna av klimatförändringarna i de fattigare delarna av världen och hur alla ansträngningar för att minska fattigdomen riskerar att gå upp i rök om inte klimatförändringarna hejdas. http://www.mjv.se/filer/up_in_smoke.pdf

TIPS PÅ AKTIVITETER

I cirkeln kan man även jobba praktiskt

- Bygga solfångare eller vindsnurror, isolera hus, bygga jordkällare, öva sparsam körning...
- Börja odla matväxter i kvarteret
- Skriva insändare, genomföra debatter, våga tala
- Naturguida
- Bjud in till politikerdebatt, köp en klimatbok till alla i kommunfullmäktige och bjud in till utfrågning, ordna torgmöte
- Fixa en klimatfestival på torget tillsammans med andra föreningar, ordna klimatquiz/ frågesport, lämna över en önskelista till kommunalråden
- Ring VD:ar till lokala företag och fråga t.ex Hur har ni tänkt klara er i framtiden utan olja och kol? Erbjud utbildning för företag
- Ordna en cykelmanifestation mellan två städer eller parkera era cyklar på bilparkeringen
- Bjud in en kock och prata om hur ni kan laga klimatsmart mat och laga sedan tillsammans
- Ordna en guidning i klimatsmart mat i er närbutik – en personlig klimatshoppare till alla kunder som vill under en lördag eftermiddag t.ex
- Samarbeta, samarbeta, samarbeta, med andra organisationer, med företag, politiker

SENASTE NYTT OM KLIMATET

Svenska klimatbloggar:

Uppsalainitiativet startade som svar på klimatskeptiska Stockholmsinitiativet. Syftet är att sprida kunskap i klimatvetenskapliga frågor kring global uppvärmning och tillhörande klimatförändringar. <http://uppsalainitiativet.blogspot.com/>

Supermiljöbloggen, nyheter om miljö och klimat, av unga, engagerade och miljöintresserade skribenter. <http://www.supermiljobloggen.se/>

Ecoprofile, en av Sveriges mest välbesökta miljö sajter med konsumtionsperspektiv, vill vara en katalysator i en grön omställning. <http://www.ecoprofile.se/>

Effektbloggen, tidningen Effekts blogg <http://www.effektmagasin.se/>

SENASTE NYTT PÅ ENGELSKA:

Tidningen Guardian, allmänt om miljö händelser: <http://www.guardian.co.uk/environment>

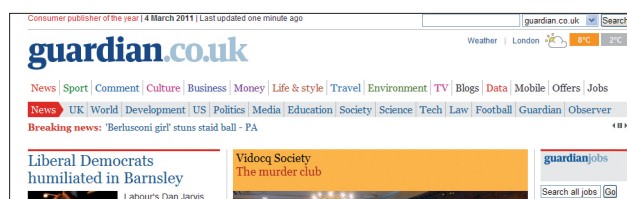
George Monbiots blogg, om allt från klimatförhandlingar till äppelmustning <http://www.guardian.co.uk/environment/georgemonbiot>

Klimatnyheter och amerikansk politik: <http://climateprogress.org/>

Kommentarer om aktuell klimatforskning skrivet av vetenskapsmän:

<http://www.realclimate.org/>

Artiklar och argument mot skeptiker: <http://www.skepticalscience.com/>

AKTUELLA DATA:

Temperaturen, dagsaktuellt från satellit: <http://discover.itsc.uah.edu/amsutemps/>

Temperaturen, officiella data från NASA kommer en gång i månaden: <http://data.giss.nasa.gov/gistemp/tabledata/GLB.Ts+dSST.txt>

Figurer med aktuella temperaturdata:

<http://www.cru.uea.ac.uk/cru/info/warming/> <http://data.giss.nasa.gov/gistemp/graphs/>

Koldioxidhalten i luften presenteras en gång i månaden med figurer så att man kan se hur jorden andas: <http://www.esrl.noaa.gov/gmd/ccgg/trends/>

Övriga växthusgaser finns på: <http://agage.eas.gatech.edu/data.htm>

Utsläppsdata från Carbon Dioxide Information and Analysis Centre används av många forskare: http://cdiac.ornl.gov/trends/emis/meth_reg.html

En analys av koldioxidutsläppen i världen och hur de absorberas i haven, växtligheten och atmosfären presenteras på hösten varje år: <http://www.globalcarbonproject.org/carbonbudget/>

Havsnivån, inklusive filmer om hur oceanerna rör sig visas på: http://www.cmar.csiro.au/sealevel/sl_hist_last_15.html

Temperaturer i Stilla Havet och ElNiño/LaNiña-situationen kan man följa varje vecka på: http://www.cpc.ncep.noaa.gov/products/analysis_monitoring/lanina/

Isläget i Arktis kan man följa dagligen på: <http://nsidc.org/arcticseaicenews/>

Matsituationen i världen kommenteras en gång i kvartalet av FAO i "Crop Prospects and Food Situation": <http://www.fao.org/GIEWS/english/cpfs/index.htm>

ENGAGERA SIG VIDARE

Var och hur man kan engagera sig kan variera beroende på var i landet man befinner sig och vad man har för intressen. Här följer några exempel:

- Naturskyddsföreningen. Lokala kretsar, klimätätverk, klimatambassadörer eller andra grupper. www.naturskyddsforeningen.se
- Fältbiologerna. Lokala klubbar eller klimätätverk www.faltbiologerna.se
- Miljöförbundet Jordens Vänner www.mjv.se
- Klimataktion www.klimataktion.se
- Omställning Sverige www.transitionsweden.ning.com

DET HÄR ÄR STUDIEFRÄMJANDET I KORTHET...

De flesta människor vill lära, skapa och vara aktiva, oavsett var i livet de befinner sig. Studieförbundet vill möta detta behov. Vi är ett av Sveriges största studieförbund och finns över hela landet, med ett brett utbud av studiecirklar, utbildningar, kulturarrangemang och föreläsningar.

Studieförbundet är särskilt inriktat på natur, djur, miljö och kultur – framför allt ungdomskultur. Men vår verksamhet är öppen för alla och spänner över vitt skilda områden.

Studieförbundet utgår från folkbildningens idé. I praktiken innebär det att vi är lyhörda för varje deltagares behov och erfarenheter. Vi arbetar i små grupper, vilket ger ett bra klimat för lärande och gemenskap. Det är alltid frivilligt att delta i Studieförbundets verksamhet.

I Studieförbundet förenas ofta lärande och skapande aktiviteter. Här kan människor utveckla sina intressen eller hitta nya. Vi ger stöd till det lärande som sker i föreningar, nätverk och organisationer. På så sätt bidrar vi till att utveckla och förnya det lokala förenings- och kulturlivet.

Studieförbundet har tillsammans med 4H en egen folkhögskola, Valla folkhögskola i Linköping. Valla erbjuder bla utbildning som evenemangsproducent, fritidsledare med inriktning på teater, friluftsliv och musik samt kurser i u-landskunskap.

Studieförbundet får årligen anslag från staten, landstingen och de flesta kommuner. Vi genomför även folkbildande verksamhet på uppdrag av exempelvis offentliga institutioner, organisationer och näringslivet.

Studieförbundet bildades 1959. Studieförbundet är partipolitiskt, fackligt och religiöst obundet.

Ta kontakt med Studieförbundet där du bor!

